

УДК 338.001.36

Ірина Маркович

Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

ІНСТИТУЦІОНАЛЬНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРОГРЕСИВНОГО РОЗВИТКУ ЕКОНОМІЧНИХ СИСТЕМ

Iryna Markovych

INSTITUTIONAL SUPPORT FOR PROGRESSIVE DEVELOPMENT OF ECONOMIC SYSTEMS

Межа між глобальним та національним рівнями в більшості сфер соціально-економічної активності практично зникла, що посилюється наступними тенденціями світового розвитку:

- зростаюча прозорість економічних кордонів національних економік;
- прагнення до консистентності інституціонального поля країн із єдиними пріоритетами розвитку або щільними торгівельними зв'язками;
- поширення міждержавних фрагментованих виробничо-збутових ланцюгів і т.д.

Тобто, сучасний світовий порядок слід розглядати як такий, що детермінує умови інституціональної диспозиції держав, яка передбачає існування норм, в яких визначаються правила взаємодії суб'єктів. Це стосується як загальноекономічного розвитку, так і, зокрема, сфери енергозбереження.

Безумовно, рівень строгості визначення глобальних диспозицій є різним – деякі країни сприймають лише юридично закріплені щодо них правила та норми, інші ж повністю переймають формалізовані та неформалізовані обмеження. Це є ключовою характеристикою сучасної стратифікації держав за рівнем участі в світовій інституціональній гомогенізації.

В процесі аналізу якості інститутів та вивчення особливостей їх функціонування обов'язково необхідно враховувати трансакційні витрати інституціоналізації, до яких відносяться як витрати на формування цих інституційних утворень, так і витрати на забезпечення їх функціонування. Така матеріальна основа інституціоналізації значною мірою визначає ефективність того чи іншого інституту.

Сучасні інституційні системи характеризуються емерджентними властивостями, що серйозно ускладнює використання методу аналізу і синтезу, який фокусує ділення системи на елементарні частини, аналіз кожної з складових, а потім синтезує поведінку системи в цілому.

Звичайно, інституціональне середовище є надзвичайно мінливим, проте, воно повинно бути вибудоване таким чином, щоб зберігалися базові принципи постулати. Зміни інститутів, як і будь яких інших економічних систем, є відображенням їх нестійкості, а не якісної динаміку. Тому слід зважати на те, що зміни не завжди є синонімом покращення. Це лише перехід у нерівноважний стан, який потенційно може стати основою для якісних покращень.

Держави як інституції продовжують володіти певними суттєвими національними особливостями, проте, можна говорити про виразне різного роду «тяжіння» країн з нижчим рівнем економічного розвитку до держав, що займають більш вигідне становище в світовому масштабі.

Це проявляється у інтеграційних процесах, поєднанні проявів локалізації та регіоналізації, імплементації у національному полі екзогенних принципів організації існування економічних систем різного рівня і т.д., що потребує особливої уваги науковців.